

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ Н.В.Сментина
(підпис)
“ ___ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: «**Державне регулювання розвитку малого та середнього бізнесу**
в Україні»

Виконавець:
студентка М12 групи факультету ЦЗФН
Мишакова Софія Олександрівна _____
/підпис/
Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Сілічева Наталія Євгенівна _____
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	
1.1. Суть малого та середнього підприємництва та його роль в економіці	6
1.2. Правові основи державного регулювання малого та середнього бізнесу	16
1.3. Світовий досвід державного регулювання сектору малого та середнього бізнесу	22
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	
2.1 Стан та динаміка розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.....	34
2.2 Розвиток малого та середнього бізнесу в Одеському регіоні	44
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
3.1. Проблеми малого та середнього бізнесу та вплив його стану на економіку	59
3.2. Напрямки державної підтримки та організаційні заходи сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в Україні	68
3.3. Прогноз основних напрямів державної підтримки малого та середнього бізнесу	76
ВИСНОВКИ	89
Список використаних джерел	93
Додатки....	100

ВСТУП

Актуальність теми. Взаємодія великого, малого та середнього бізнесу дає можливість країнам із ринковою економікою досягти високого конкурентного статусу на світовій арені. Відомо, що найбільш поширеними організаційними формами підприємництва, що дозволяють позитивно розв'язувати економічні та соціальні проблеми, є мале та середнє підприємництво. Саме вони забезпечують більше половини ВВП, дві третини загальної кількості робочих місць, чверть експорту та таку саму частку прямих іноземних інвестицій. А отже, успішний розвиток малого та середнього бізнесу є запорукою формування середнього класу та передумовою забезпечення соціальної стабільності в суспільстві. Малий та середній бізнес є факторами відтворювального процесу, а тому в наслідок цього створюється сприятливе середовище для розвитку конкуренції, що поширює ринкові перетворення.

Малий і середній бізнес в Україні ще не зайняв своєї ніші у структурі вітчизняної економіки. На його розвиток негативно впливають недосконалість і обтяжливість системи оподаткування, неврегульованість питань фінансування і кредитування, зокрема мікrokредитування, нерозвиненість інфраструктурної підтримки і недосконалість інституційного забезпечення. Усунення цих проблем та створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього бізнесу потребує впровадження нових методів регулювання та вдосконалення саморегулювання.

Дослідження природи малого та середнього бізнесу, його місця та ролі в розвинутих ринкових економіках, реагування на заходи державного регулювання та підтримки є об'єктом уваги таких зарубіжних вчених як Безус П.І., Варфоломєєва В.О., Білорус О.Г., Безус А.М., Солованюк С.М., Єгорова О. Р., Благодарная Н.А. розглядала проблеми та особливості розвитку підприємництва в Україні. Шевчук І. Б. та Обруч Г.В розглядали

аналіз діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу його проблеми та перспективи розвитку в Україні.

Поряд з цим чимало питань становлення та регулювання малого і середнього бізнесу в Україні не отримали достатнього висвітлення. Недостатня увага приділялася інституціональним та фінансовим чинникам їхнього формування, потребує глибшого дослідження і вдосконалення механізм державного регулювання та саморегулювання малого і середнього бізнесу в Україні.

Мета роботи - оцінка характеру та особливостей регулювання розвитку малого і середнього бізнесу в Україні та розроблення практичних рекомендацій щодо його покращення.

Завдання дослідження:

- сутність малого та середнього підприємства та його роль в економіці
- правові основи державного регулювання малого та середнього бізнесу
- світовий досвід державного регулювання сектору малого та середнього бізнесу
- стан та динаміка розвитку малого та середнього бізнесу в Україні
- розвиток малого та середнього бізнесу в Одеському регіоні
- проблеми малого та середнього бізнесу та вплив його стану на економіку
- напрямки державної підтримки та організаційні заходи сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в Україні
- прогноз основних напрямів державної підтримки малого та середнього бізнесу

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Предметом дослідження теоретичні засади та практичні аспекти формування та реалізації державної регуляторної політики у сфері малого та середнього бізнесу в Україні.

Методи дослідження. У роботі застосовано методи теоретичного узагальнення та синтезу – для дослідження теоретичних засад державної регуляторної політики у сфері малого підприємництва; метод статистичного та економічного аналізу – при аналізі особливостей формування та розвитку малого та середнього підприємництва в Україні; таблично-графічний метод – для наочної ілюстрації результатів кваліфікаційної роботи; метод логічного узагальнення – під час формування висновків.

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази дослідження слугували дані, надані Інститутом проблем ринку та економіко - екологічних досліджень Національної Академії наук України, нормативно-законодавчі документи, офіційні статистичні дані щодо розвитку малого підприємництва в Україні, інформація з Інтернет - джерел.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра підготовлено 1 статтю: /С.О.Мишакова // Сучасний стан та проблеми оподаткування малого та середнього бізнесу в Україні. Стаття опублікована в «Науковому студентському віснику ФЕУВ».

ВИСНОВКИ

1. Підводячи підсумок вищевикладеному, слід сказати, що мале підприємництво є невід'ємною частиною сучасної економіки. Для нього характерні особлива мобільність, гнучкість і висока ефективність. Малі підприємства можуть створюватися у будь-якому секторі економіки у відповідь на незадоволені потреби населення. Ці та інші переваги малого підприємництва є стимуляторами для розвитку національної економіки, тому держава зобов'язана надавати суттєву підтримку розвитку малого бізнесу.

Колосальний ефект від використання малого бізнесу в модернізації регіональної економіки за кордоном відзначений вже давно. Це обумовлено тим, що малий бізнес пом'якшує наслідки структурних змін в економіці, швидко адаптується до вимог ринку, здійснює істотний внесок у територіально-виробничий розвиток, має здатність до генерації й використання технічних і організаційних нововведень. Сутнісна специфіка малого бізнесу диктує необхідність його ефективною загальнодержавною й регіональною підтримки, здатною елімінувати негативний вплив факторів зовнішнього середовища. Однак рівень розвитку малого підприємництва в Україні кардинально відстає від багатьох провідних країн світу (згідно статичного спостереження кількість малих підприємств бізнесу нашої держави значно менша ніж за кордоном). Однією із причин недостатнього ефективного проведення загальнодержавною й регіональною підтримки малого бізнесу є крайня неоднорідність України в економічному й соціально-політичному відношенні.

Формування нормативно-правової бази розвитку малого підприємництва в Україні, створення цілісної системи державного регулювання підприємницьких відносин — складний і тривалий процес, однак уже сьогодні можливо й необхідно закласти організаційно-правові засади відповідної державної політики. Головне, щоб законодавчі акти сприяли залученню до підприємницької діяльності широких верств населення, стимулювали розвиток малого підприємництва шляхом створення

сприятливого податкового, цінового, інвестиційного та інноваційного режимів.

Проаналізувавши світовий досвід забезпечення розвитку малого підприємництва слід зауважити, що пряме запозичення практики регулювання суб'єктів підприємництва в країнах з розвинутою ринковою економікою на сьогоднішній день виявляється неефективним для України, але є дуже корисною з погляду перспективних напрямків подальшого розвитку й підтримки підприємництва. Тому досвід саме цих країн має великий інтерес для системи державної підтримки малого бізнесу, що формується в Україні. Таким чином малий та середній бізнес в розвинених країнах являє собою середній клас, який служить базою для стабільного розвитку економіки. Саме малий та середній бізнес займає провідне місце і в частці зайнятих, і в створенні ВВП багатьох країн ЄС. При цьому, на відміну від інших підприємств, підприємствам малий та середній бізнес притаманні свої специфічні особливості: швидке перетворення ідей в ринкову продукцію, міжнародна орієнтація, високий ступінь спеціалізації.

2. Проаналізовано сучасний стан розвитку малого підприємництва в Україні, міжнародного іміджу країни та її місця в міжнародному бізнес-середовищі. Розкрито особливості державної політики підтримки розвитку малого підприємництва в Україні. Зокрема визначено, що завдяки малим фірмам формується конкурентне середовище, яке позитивно впливає на кон'юнктуру ринку, забезпечує економічне зростання, а також на стан зайнятості населення.

Одним з основних завдань економіки України є стимулювання підприємницької діяльності через створення сприятливих умов її оподаткування. У зв'язку з цим та з метою реалізації державної політики з питань розвитку та підтримки малого підприємництва, ефективного використання його можливостей у розвитку національної економіки здійснюється справляння єдиного податку суб'єктами малого підприємництва.

Проведення загального огляду ситуації з зайнятості та підприємництва в Україні та Одеському регіоні виявив тенденцію на збільшення, або прискорення розвитку багатьох показників, що робить загальну оцінку ситуації із підприємництвом в регіоні досить високою, а сам регіон привабливим як для інвестицій, так для започаткування підприємницької діяльності.

Незважаючи на велику кількість закриття ФОП, кількість податків майже не змінилась – це означає що більшість ФОП, що закрились – були «мертвими», або ухилялись від податків.

Показники малого підприємництва Одеського регіону (м. Білгород-Дністровський, м. Ізмаїл, м. Одеса) вказують на формування позитивного клімату для ведення підприємницької діяльності, адже ті ФОП, що реєструються, а бо ті що не закрилися – пропонують нові вакансії, тим самим створюють нові робочі місця. Також підприємству активно допомагають як урядові служби (Центри зайнятості), так і неурядові (ГО, НГО, БФ, МБФ) пропонуючи гранти на створення робочих місць, на розширення бізнесу, або на його акселерацію.

3. На сьогодні в Україні існує надзвичайно велике коло проблем, з якими стикаються в процесі функціонування малий та середній бізнес в Україні. Це коло обумовлене як складнощами економічного середовища в Україні, поганим бізнес-кліматом, так і законодавчими проблемами зарегульованості ведення бізнесу; як посиленням адміністративного тиску (фіскальна та наглядова сфера), так і обмеженим доступом до фінансових, трудових та інших видів ресурсів; як складнощами в сфері зовнішньоекономічної діяльності, так і низьким рівнем державної підтримки.

При цьому основним напрямом державної підтримки має стати подолання проблеми недостатості ресурсів для конкуренції з великим корпоративним сектором. У зв'язку з цим видається за необхідне забезпечувати для малого та середнього бізнесу сприятливих умов функціонування і розвитку за рахунок оптимізації державного регулювання.

Окрім цього, важливим напрямками державної підтримки та організаційними заходами сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в Україні мають стати: ефективна законодавча база та досконале правове забезпечення, яке забезпечить кращі шляхи реалізації фінансово-кредитного та організаційно-консультативного напрямів державної підтримки; фінансово-кредитна підтримка, яка дозволить новоствореним малим підприємствам отримати можливість для розвитку; належне консультаційне забезпечення. Тобто, підприємці, які тільки починають власну справу, проте не зовсім компетентні в тій чи іншій галузі, мали б можливість звернутись до компетентних консалтингових компаній за порадою щодо ведення бізнесу.

В прийнятій Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року передбачено шість основних напрямів подальшого розвитку суб'єктів малого та середнього бізнесу за допомогою держави: створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва; розширення доступу малого і середнього підприємництва до фінансування; спрощення податкового адміністрування для малого і середнього підприємництва; популяризація підприємницької культури та розвиток підприємницьких навичок; сприяння експорту/інтернаціоналізації малого і середнього підприємництва; підвищення конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу малого і середнього підприємництва. У зв'язку з цим пропонуємо в якості універсального показника використовувати обсяги фінансових результатів суб'єктів малого та середнього бізнесу до оподаткування. Цей показник можна використати для побудови різних моделей прогнозування (за допомогою часових лагів, кореляційно-регресійного аналізу тощо). Водночас доцільним видається докорінна зміна системи інформаційного забезпечення щодо стану та розвитку суб'єктів малого підприємництва шляхом удосконалення статистичної та фінансової інформації та державної допомоги таким суб'єктам, а також забезпечення вільного доступу до неї усіх зацікавлених осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page2/>.
2. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» № 4618-VI від 22.03.2012 // відомості верховної ради України (ввр). – 2013. – № 3. – ст. 23.
3. Безус П.І. Фактори впливу на формування та реалізацію інноваційної стратегії підприємства/ Безус П.І., Безус А.М. // Науковий вісник. Серія «Економіка»: Збірник наукових праць науково-педагогічних працівників. Вип. 1, 2014. - К.: ВПЦ АМУ, 2014. – с. 61-69.
4. Варфоломєєва В.О. Фінансування інноваційної діяльності як чинник розвитку малого підприємництва / В.О. Варфоломєєва // Вісник Української академії банківської справи.- 2015.- № 2.- С. 113-118.
5. Благодарная Н.А. Проблемы и особенности развития предпринимательства в Украине / Н.А. Благодарная // Финансы, учет, банки: Сборник научных трудов. – 2013. - Выпуск 9. – С. 31-46.
6. Вплив податкового кодексу України на розвиток малого підприємництва: експертні оцінки на етапах обговорення, прийняття та внесення змін / В.І. Ляшенко, А.А. Просуленко // Вісник економічної науки України. - 2015. - № 2 (20). - С. 93-111.
7. Білорус О.Г. Фінансові та грошово-кредитні чинники інвестиційно-інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу / О.Г. Білорус // Банківська справа. – 2014. – № 1. – С. 14-18.
8. Безус П.І. Стратегія інноваційного розвитку сучасного підприємства: монографія / [В.Г. Федоренко, П.І. Безус, Т.Є. Воронкова та ін.] ; під ред. : В.Г. Федоренко – К.: ТОВ «ДКС центр», - 2014. – С. 338
9. Білорус О.Г. Фінансові та грошово-кредитні чинники інвестиційно-інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу / О.Г. Білорус // Банківська справа. – 2014. – № 1. – С. 14-18.

10. Батковський В.А. Проблеми кредитування малого підприємництва / В.А.Батковський // Вісник НБУ. – 2015. – Квітень. – С. 28-33.
- 11.Кривицький Ю.В. Механізм прав регулювання в сучасній теорії права / Ю.В. Кривицький // Часопис Київського університету права. – 2015. – №4. -С. 75–79
- 12.Правове забезпечення розвитку малого підприємництва [Електронний ресурс]. – режим доступу:
https://pidruchniki.com/15800119/ekonomika/pravove_zabezpechennya_rozvitku_malogo_pidpriyemnitstva
13. Положення про Державну регуляторну службу України [Електронний ресурс]: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2014 р. № 724 – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/2>.
- 14.Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
- 15.Нормативно-правова база підприємництва [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/456.htm>.
16. Индекс экономической политики в сфере МСП: страны Восточного партнерства 2017. Оценка применения Европейского акта о малом бизнесе [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://www.oecd.org/globalrelations/SME_Policy_Index_Eastern_Partners_2017_Russian.pdf.
- 17.Малый бизнес в Японии / Е. Абрамов, А. Певзнер, А. Родионов, Ю. Хачатуров // Экономика и жизнь. – 2000. –№ 34. – С. 34–38.
- 18.US SBA. The Third Millennium: Small Business and Entrepreneurship in the 21st Century. Washington, D.C.; 2015
19. EU SMEs in 2012: at the crossroads. Annual report on small and medium-sized enterprises in the EU, 2016/17 [Електронний ресурс]. – Rotterdam : European Commission, 2017. – 89 pp. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures>

- analysis/performance-review/files/supportingdocuments/2017/annual-report_en.pdf (С. 15).
20. Концепція Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-%D1%80>.
21. Франовская Г.Н. Мировые тенденции развития малого предпринимательства / Г.Н. Франовская // Современная экономика: проблемы и решения. – 2016. – № 3 (3), – С. 53-63 (С. 58-59).
22. Рейтинг рейтинге Doing Business [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://itc.ua/news/ukraina-podnyalas-na-pyat-strochek-v-reytinge-doing-business/>
23. Україна за рівнем економічної свободи 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/ukrayina-za-rivnem-ekonomichnoyi-svobody-2018>
24. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
25. Оційний сайт Головного управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua>.
26. Сервіс моніторингу реєстраційних даних українських компаній та судового реєстру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://opendatabot.com>.
27. Стан та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні / Аграрний сектор України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category-92/doc-85>.
28. Безус А.М. Розвиток підприємств малого бізнесу в Україні / А.М. Безус, К.В. Шафранова // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки. – 2016. – № 3. – С. 7-17.
29. Поліщук Г.О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід. [Електронний ресурс] / Г.О.

- Поліщук // Актуальні проблеми державного управління. – № 1 (51)/2017. – С. 1-9. – Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2017-1/doc/6/03.pdf>.
30. Солованюк С.М. Розвиток малого бізнесу в Україні в сучасних умовах / С.М. Солованюк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". – 2017. – № 2 (2). – С. 130-133.
31. Програмний документ «Стратегія економічного та соціального розвитку міста Одеси до 2022 року (актуалізована)» : від 07.12.2016 р. № 1321-VII [Електронний ресурс] // Одеська міська ради. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/91050>.
32. Офіційний документ «Програма розвитку малого і середнього підприємництва у місті Одеса на 2016-2018 роки» : від 16.03.2016 № 440-VII [Електронний ресурс] // Одеська міська ради. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/81351>.
33. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Оф. вид. від 2013 р., № 3, ст. 23. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
34. Офіційний документ «Програма розвитку конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2017-2020 роки» : від 16 червня 2017 року № 405-VII [Електронний ресурс] // Одеська обласна державна адміністрація. – Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/405-VII.pdf>.
35. Програмний документ «Стратегія економічного та соціального розвитку області до 2020 року» : від 21.12.2015 № 32-VII [Електронний ресурс] // Одеська Обласна Рада. – Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/32-VII.pdf>.
36. Офіційний документ «Програма розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва у місті Білгород – Дністровський на 2017-

- 2018 роки» від 23.02.2017 р. № 249-VII [Електроний ресурс] // Білгород-Дністровська міська рада. – Режим доступу: <http://bilgorod-d.org.ua>.
- 37.Звіт про хід виконання у 2017 році «Програми розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва у місті Білгород-Дністровському на 2017-2018 роки» : від 23.02.2017 р. № 249-VII [Електроний ресурс]// Білгород-Дністровська міська рада. – Режим доступу: <http://bilgorod-d.org.ua>.
- 38.Офіційний документ «Програма соціально-економічного та культурного розвитку міста Білгорода-Дністровського на 2017 рік» : від 27.12.2016 року № 661 [Електроний ресурс] // Білгород-Дністровська міська рада. – Режим доступу: <http://bilgorod-d.org.ua>
- 39.Офіційний сайт Ізмаїльської районної ради [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://izmail-rada.odessa.gov.ua>.
- 40.Офіційний сайт Ізмаїльської міської ради [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://izmail-rada.gov.ua>
- 41.Офіційний документ «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Ізмаїльського району на 2017 рік» : від 23.03.2017 р. №246-VII [Електроний ресурс] // Ізмаїльська районна ради. – Режим доступу: <http://izmail-rada.odessa.gov.ua>.
- 42.Офіційний документ «Звіт Ізмаїльської районної державної адміністрації про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ізмаїльського району за 2017 рік» [Електроний ресурс] // Ізмаїльська районна ради. – Режим доступу: <http://izmail-rada.odessa.gov.ua>.
- 43.The Global Entrepreneurship & Development Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.springer.com/gp/book/9783319659022>
- 44.Єгорова О. Р. Малий бізнес України: проблеми та перспективи розвитку / О. Р. Єгорова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i>

45. Шевчук І. Б. Аналіз діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу: проблеми та перспективи розвитку / І. Б. Шевчук, О. П. Петришин // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2018. - № 9(2). - С. 47-52.
46. Дикань О.В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення / О.В. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – № 57. – С. 58-67.
47. Обруч Г.В. Проблеми і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні / Г. В. Обруч, Б. Л. Іванюта, К. В. Журавльов // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2018. - №61. – С.53-62.
48. Юнко О. М. Проблеми і перспективи кредитування малого і середнього бізнесу в Україні / О. М. Юнко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2014. - № 2. - С.191–194.
49. Гобир І. Б. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні в кризових умовах / І. Б.Гобир, М. І. Мельник // Агросвіт. – 2015. - № 10. – С. 65-69.
50. Максименко Н.Д. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні / Н.Д. Максименко // Вісник. – 2013. – № 6. – С. 128-131.
51. Кузьміна О. М. Проблеми інформатизації підприємств малого та середнього бізнесу в Україні / О. М. Кузьміна, С. А. Яремко // Інноваційна економіка. - 2016. - № 3-4. - С. 230-235.
52. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
53. Евроассоциация и новые возможности для развития малого бизнеса в Украине [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://gazeta.zn.ua/>

macrolevel/evroassociaciyai-novye-vozmozhnosti-dlya-razvitiya-malogobiznesa-v-ukraine-_.html

54. Райнін І. Л. Адміністративно-правові проблеми забезпечення діяльності малого і середнього бізнесу в Україні / І. Л. Райнін // Наше право. - 2016. - № 1. - С. 24-26.
55. Проблеми державного регулювання діяльності малих підприємств: Наук.-метод. посіб. / Т.В. Березянка, О.В. Ваганова, Р.В. Руднік / За ред. Березянка Т.В. – К.: ПЦО НУХТ, 2012. – 120 с.
56. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: розпорядження КМУ від 24.05.2017 р. №504-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80>
57. Річний звіт про надання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні за 2017 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=143931&schema=main>